

Yeni Kamu İşletmeciliği Perspektifinden Çocuk Koruma Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması

Yasemin MAMUR IŞIKÇI¹

Öz

1980'li yıllardan sonra, kapitalizmin içine girdiği krizin sorumlusu olarak sosyal refah devleti uygulamaları ve kurumları sebep olarak gösterilmiş ve çözüm olarak da geleneksel kamu yönetiminin eleştirisi üzerine kurulu olan Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ) paradigması kamunun faaliyet gösterdiği pek çok alanda uygulanmaya başlamıştır. YKİ anlayışı getirdiği ilke ve değerlerle, kamu yönetimini ve kamunun hizmet sunma biçimini önemli ölçüde bir değişime uğratmıştır. Söz konusu bu değişimin yönünü ise merkezden yerele, yerelden özel sektöre, gönüllü kişi ve kurumlara doğru diye açıklamak mümkündür. Bu çalışmada sosyal hizmet alanının önemli bir alanı ve bir kamu hizmeti olan çocuk koruma hizmetlerine YKİ anlayışının nasıl yansıdığı ve olası etkileri irdelenmiştir. Bu çalışma sonucunda da, YKİ uygulamaları ile çocuk koruma hizmetlerinin öncelikle yerel yönetimlere, oradan da özel sektöre, sivil toplum girişimi olduğu söylenen derneklere, vakıflara ve hatta bireylere havale edildiği çıkarımında bulunulmuştur

Anahtar Kelimeler: Çocuk koruma hizmetleri, Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Yeni Kamu İşletmeciliği

Restructuring Child Protection Services from the Perspective of New Public Management

Abstract

Following the 1980's, the practices and institutions of social wealth state were argued to be the main reason for the crisis faced by capitalism, and the paradigm of New Public Management (NPM) based on the criticism against conventional public management was proposed as a solution and began to be implemented in many fields in which public management was engaged. With its principles and values, the NPM approach has profoundly changed the way the public is managed and the way services are provided, the direction of which can be explained as the assignment of the provision of services from central management to local management, and from local management to private sector, volunteers, and voluntary organizations. This study aims to describe how the NPM approach was mirrored in child protection services, which is an important part of social services as well as an important public service, and to evaluate its possible effects on child protection services. The findings implicate that, through NPM practices, child protection services have been handed over primarily to local administrations, and then to private sector, non-governmental organizations and foundations, and individuals.

Key words: Child Protection Services, Social Services and Child Protection Agency, Ministry of Family and Social Policies, New Public Management

¹ Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü e posta: yasemin.mamur@giresun.edu.tr

1. Giriş

1980’li yıllardan sonra yükselişe geçen neoliberal politikalar pek çok alanın yanında devletin sosyal politika ve sosyal hizmet alanlarında aldığı görev ve sorumlulukları da köklü bir değişime uğratmıştır. Keynesyen refah devleti uygulamalarında, birey ve ailelere, hastalık, sakatlık, işsizlik ve yaşlılık durumlarında yaşamlarını yeterince idame ettirecek sosyal hizmet sunumu gerçekleştirilmekteydi.

Ne var ki, 1970’lerin sonunda kapitalizmin içine düştüğü krizden refah devletinin yüklendiği roller sorumlu tutulmuş ve sosyal devlet uygulamalarına karşı yükselen yeni sağ ideolojinin söylemleri doğrultusunda, geleneksel kamu yönetimi anlayışından özel sektöre doğru bir kopuş süreci yaşanmaya başlamıştır. Neoliberalizm temelinde varlık kazanan yeni sağ söylemler, sosyal devleti verimsiz, hantal, savurgan olmakla suçlayarak kendine meşruluk zemini hazırlarken, faaliyet alanı giderek genişleyen devletin küçültülmesi gerektiğini sürekli olarak vurgulamıştır.

Kaçer ve Erat (2014:28)’ın belirttiği üzere ortaya çıkan bu YKİ yaklaşımı, küçültülmesi istenen devlet alanında etkin bir yönetim için öngörülen ve 1980’lerde yükselişe geçen neoliberal politikaların hepsiyle ilişkili ancak devlet içinde geleneksel yönetim anlayışının eleştirileri üzerine kurulu yeni bir paradigmadır.

YKİ ile birlikte kamu hizmetleri ve devletin görevi yeniden tanımlanmış, kamunun faaliyet alanı piyasa lehine daraltılırken bir kısım görev ve sorumluluklarının da üçüncü sektöre devri, deregülasyon ve piyasaların serbestleşme politikaları söz konusu olmuştur. Dahası, devletin görev alanı içinde kalan pek çok kamu hizmetinin de piyasaya özgü yöntem ve ilkelere göre yerine getirilmesi yaygınlaşmıştır. Lane (1997:4-5)’in de belirttiği gibi YKİ sürecinde, öteden beri bilinen piyasa yöntemleri ve rekabetçi düzenekler, şu an kamu yönetimi için önerilmektedir. YKİ bu yönü ile alana büyük bir yenilik getirmektedir

Bu çalışmada sosyal hizmet alanının önemli bir alanı ve bir kamu hizmeti olan çocuk koruma hizmetlerine YKİ anlayışının nasıl yansıdığı ve olası etkileri irdelenmektedir. Bu amaçla, öncelikle çocuk, korunmaya muhtaç çocuk kavramları tanımlanarak, devlet ve çocuk ilişkisi kurulmuş, ardından YKİ yaklaşımının ortaya çıkmasına neden olan devlet algısındaki paradigma değişimi açıklanmış, YKİ’nin temel unsurları ve çocuk koruma hizmetlerinin örgütlenmesi özetlenerek en sonda da YKİ anlayışının çocuk koruma hizmetlerine nasıl yansıdığı ve olası etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Literatür taramasında çalışma problemi ile ilgili doğrudan bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte konu ile ilgili dolaylı çalışmalar dikkat çekmiştir. Bunlardan biri olan Sayılı, Mengenci ve Bürcü (2015) tarafından yapılmış olan bir çalışmada, devletteki paradigma değişimi ve yeni yönetim tekniklerinin sosyal hizmet yaklaşımına olan etkileri incelenmiştir. Yazarlar çalışma sonucunda, devletteki paradigma değişimine paralel olarak geliştirilen yeni yönetim tekniklerinin, işletme değer ve ilkelerini sosyal hizmet uygulamalarına nüfus etmesi ile birlikte alanın olumlu yönde etkilendiği sonucuna varmışlardır. Akyüz (2015)'de benzer şekilde bir işletme tekniği olan Toplam Kalite Yönteminin müşteri memnuniyeti, az hata, rekabet gücü ve verimlilik sağlamak açısından sosyal hizmetler alanında yaşam felsefesi haline getirilmesinin yararlı olacağını ifade etmiştir. Genç ve Barış (2015) çalışmalarında, sosyal hizmetlerin yerel yönetimlere devri uygulamasının gerekliliği ve verimliliği üzerinde durmuşlardır. Salim (2011) çalışmasında, Sosyal Hizmet Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)'nin çocuk koruma hizmetlerinde ana uygulayıcı olarak kalmasını, bununla birlikte, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı ve yerel yönetimler başta olmak üzere kamusal hizmet birimlerinin çocukları koruma sürecinde aktif rol alması gerektiğini, sivil toplum kuruluşlarının ise kamuoyu oluşturma ve etkileme işinde görev almalarını önermiştir. Adıgüzel ve Sönmez Özkan (2015) yapmış oldukları çalışmada gönüllü kuruluşların sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde önemli bir unsur olarak ön plana çıktığını savunmuşlardır. Şahin Taşgın ve Özel (2009), Sağlık Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu ve SHÇEK'nun yeniden yapılanması üzerinden sosyal hizmetlerin dönüşüm sürecinin eleştirel bir değerlendirmesini yaparak bu dönüşümün yönünü, piyasa odaklı ve hayırseverlik vurgusu üzerinden gerçekleştirdiğini ortaya koymuşlardır.

Bu çalışma sonucunda da Şahin Taşgın ve Özel (2009)'in ulaştıkları sonuca benzer şekilde, YKİ'nin uygulamaları ile çocuk koruma hizmetlerinin öncelikle yerel yönetimlere, oradan da özel sektöre, sivil toplum girişimi olduğu söylenen din temalı kurumlar, dernekler, vakıflar ve hatta bireylere havale edildiği çıkarımında bulunulmuştur.

2. Çocuk ve Korunmaya Muhtaç Çocuk Kavramı

Hukukta çocuk kavramı, belli bir anne-babadan türeyen evlattır ve hukukta belli bir yaşın altındakiler çocuk kabul edilir. Çocuğun gelişim boyutu ve korunumu açısından 18 yaşın altı çocuk sayılmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS)'nin 1. maddesi de bununla örtüşmektedir. Sözleşme çocuğu şöyle tanımlar: “Bu sözleşme uyarınca

çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar herkes çocuk sayılır”(BMÇHS Md. 1).

Korunmaya muhtaç çocuk kavramı ise; her yönden sağlıklı yetişmesi için gerekli koşulların sağlanamadığı çocuğu ifade etmektedir. Başka bir ifade ile korunmaya muhtaç çocuk kavramı; temel bakımı, yetiştirilmesi, esirgenmesi ve gözetilmesinde yetersizlikler bulunan, bu yetersizlikler nedeniyle, sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlaki yönden sağlıklı bir yetişkin olması risk altına giren çocukları tanımlamaktadır (Salim 2011).

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup; ana veya babasız, ana ve babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilen, ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuğu “korunmaya muhtaç çocuk” olarak kabul etmektedir

3. Devlet ve Çocuk İlişkisi

Sosyal devlet, vatandaşlarına olan sorumluluğu ve görevleri kapsamında, sağlık, eğitim, diğer sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlar, sosyal güvenlik mekanizmaları, yoksulluk ve sosyal dışlanmayla mücadeleyle yönelik sosyal yardım programları gibi pek çok sorun karşısında tarihsel süreç içinde önemli roller üstlenmiştir. Bu bakımdan sosyal devlet, maddi ve manevi anlamda zayıf kalmış bireylerin, devletten sosyal destek talebinde bulunabilme durumlarını ifade etmektedir. Kabul etmek gerekir ki tüm dünya ölçeğinde ortaya çıkan sosyal, siyasi ve ekonomik sorunlardan en çok etkilenenler de çocuklar olmaktadır (Mamur Işıkçı,2013:26).

İlk çağlarda çocuğun korunması öncelikle aile kurumunun sorumluluğunda iken zaman içinde bu konudaki sorumluluk, toplumsal kurumlar ve devletlere doğru kayma göstermiştir. Bu değişimin temelinde ulus devletlerin kurulması, kapitalist gelişim süreci ile birlikte sosyal örgütlenmelerin ortaya çıkması sonra da, toplumsal örgütler ve devletlerin çocuğun korunması sorunuyla da ilgilenmeye başlamış olması gibi pek çok etkenin rolü vardır. Önceleri çocukların korunması dini kurumlar tarafından hayırseverlik duygularının etkisi altında gerçekleştirilirken kapitalizmin devrilmesi ve sosyal refah devletinin gelişmesi ile birlikte bu kurumların yerini çağdaş ve laik kurumlar almıştır (Mamur Işıkçı,2013:26).

Ne var ki özellikle 1980 sonrası dönemde yükselen neoliberal söylemler doğrultusunda devletin görevlerinin yeniden tanımlanması ve bu anlamda kamu yönetiminde yaşanan değişim, çocuk koruma hizmetlerini de yakından etkilemiştir. 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik krizlerin faturası sosyal refah devleti modeline biçilmiş, bu durum müdahaleci devletin harcamalarını kısmasını ve yapısal olarak dönüşümünü zorunlu kılmıştır. Günümüzde neoliberal politikaların baskın gelmesi ile devletin omzunda bir yük gibi görülen bu hizmetlerin yerel yönetimlere oradan da yeniden toplumun hayırseverlik duygularına ve dinsel örgütlenmelere havalesi söz konusudur.

4. Devlette Paradigma Değişimi ve Yeni Kamu Yönetimi’nin Ortaya Çıkması

Talep yetersizliği nedeni ile girdiği 1929 Büyük Bunalımını devletçi uygulamalarla atlatan kapitalist sistem 1970’lerden itibaren düşen kar oranlarıyla birlikte yeni bir krize girmiştir. Kapitalist sistemin yaşadığı çıkmaz, devletin ekonomik ve sosyal yaşamdaki görevlerini azaltmayı amaçlayan neoliberal politikaları ortaya çıkarmıştır.

Neo-liberalizmin krizden çıkış önerileri, devletin ekonomiye müdahale etmekten vazgeçmesi; yani, “devletin piyasaya karışmayarak küçültülmesi” ve devletin faaliyet gösterdiği alanların piyasaya devredilmesi argümanına odaklanmaktadır. YKİ yaklaşımı da, sosyal devlete atfedilen geleneksel bürokratik yapılanmaların hantal, verimsiz, işlevsiz ve savurgan olduğu bu nedenle şirket mantığı ile işleyecek bir yapılanma yolu ile etkinlik, etkililik ve verimliliğin gerçekleştirileceğini ileri sürerek devletin piyasadan ve sunduğu kamusal hizmetlerden dışlanması anlamına gelen “devletin küçültülmesi” argümanına toplumsal alanda meşruluk sağlamayı hedefleyen bir unsur olarak işlev görmektedir. Bu argümanın savunduğu “devletin küçültülmesi” süreci, sosyal devlet ve kurumlarını tasfiye ederek “minimal/optimal devlet kurgusunu gerçekleştirmeye yöneliktir. Bu kurgu ise, özelleştirme, deregülasyon, liberalizasyon, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde özel sektör ilke, değer ve yöntemlerinin uyarlanması ile gerçekleştirilmelidir. Bu şekilde neoliberalizmden destek alan YKİ’nde, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde özelleştirme ve özel sektöre özgü hizmet sunum yöntemlerinin kamuya uyarlanması yoluyla, devletin faaliyet alanının kısıtlanması amaçlanmaktadır. Bu açıdan YKİ yaklaşımı, kamu yönetimi disiplini içinde neoliberalizmin “minimal devlet” anlayışının kamu yönetimi alanına uyarlanmış halidir demek yanlış olmayacaktır.

Kalfa ve Atay (2008:231)’ın belirttiği üzere, YKİ yaklaşımı, piyasa modelini ve rekabet ortamını kamunun sorunlarının tek mümkün çözümü olarak önermekte, “kamu

yararı”, “toplumsal fayda”, “eşitlik”, “adalet” gibi ilkeleri de piyasa modeli temelinde yeniden tanımlamaktadır. Kamu işletmeciliği yaklaşımı bu değişimi, bir yandan kamu-özel sektör işbirliğini kurumlaştırırken, bir yandan da kamu ile özel sektör arasındaki farkları ortadan kaldırarak gerçekleştirmektedir. Bu anlayışa göre, kamu sektörü, örgüt yapısı, amaçları ve işleyişi açısından giderek daha fazla özel sektöre benzetilmeli, kamunun işleyişinde, özel sektörde olduğu gibi verimlilik, etkinlik ve tasarruf ilkeleri ön plana çıkartılmalı, kamu hizmetlerinin, piyasa ve özel sektöre devredilerek özelleştirilmesi, özeleştirilemeyenlerin de kamu tarafından piyasa şartlarına uygun olarak üretilmesi (Kalfa ve Atay, 2008:231) sağlanmalıdır. Bu bakımdan; YKİ’ni, temelde neoliberal sürecin gelişmesiyle birlikte devletle birlikte kamu yönetiminin de özel sektör istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yenilenmesine yönelik yöntemler silsilesi ve hatta kapsamlı bir süreçtir diye değerlendirmek mümkündür.

YKİ akımının temelini oluşturan Kamu işletmeciliği anlayışı “manageralizm” (işletmecilik) ve “publicchoice (kamu tercihleri)” yaklaşımlarından beslenmektedir. Kamu işletmeciliği yaklaşımı işletmecilik tekniklerinin kamu yönetiminde kullanılarak verimlilik ve etkinlik hedeflerine ulaşılabileceği hem de kamu hizmetlerinin özel sektör amaç ve hedefleri ne göre biçimlenebileceğini savunmaktadır. Bu yaklaşım, açıkça tanımlanmış standart ve performans ölçütlerini, sonuç odaklılığı, profesyonel yönetim tekniklerini, hesap verme yükümlülüğünü ve müşteriye yakınlık unsurlarını öne çıkarmaktadır (Rhodes, 1996: 655).

Kamu tercihleri yaklaşımı ise, kamu yöneticilerinin normal insan doğasında olduğu gibi, kamu yararını gözeterek değil, kendi kişisel çıkarlarını gözeterek davrandıklarını iddia etmektedir. Böyle bir durumda kamu yönetimi ve kamu ekonomisinin verimli bir şekilde işlemesi mümkün değildir. Bu nedenle kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde devlete daha az rol verilmeli, temel aktör piyasa güçleri olmalıdır (Parlak,2011:427).

Kamu yönetiminde işletme yönetimi değer, yapı ve tekniklerinin egemen olması biçiminde ortaya çıkan “Kamu İşletmeciliği (Public Management)” Yaklaşımı’nın ortaya çıkmasında James Perry ve Kenneth Kraemer’in 1983 yılında yayınladıkları “Public Management: Public and Private Perspectives” başlıklı derleme kitap önemlidir. Bu kitapta yeni bir “Kamu İşletmeciliği” akımı ifade edilmiştir. Bu akımın temel amaç ve özellikleri; “kamu örgütlerinin görevlerini verimli ve etkin bir şekilde yerine getirebilmelerini sağlayacak teknikler geliştirme ve uygulamak, yürütme erkini temel analiz birimi olarak ele almak, kamu kuruluşlarında görevli yöneticilerini daha nitelikli ve becerikli kılmak, yöntemsel olarak kesimler ve örgütler arası karşılaştırma teknikleri üzerinde yoğunlaşmak” şeklinde sıralanmıştır. Ancak Kamu İşletmeciliği Yaklaşımı sınırlamacı ve indirgemeci yaklaşımı

nedeniyle, 1980’li yılların sonlarına doğru ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Okulun kendini yeniden tanımlamasıyla da “Yeni Kamu İşletmeciliği (New Public Management)” okulu ortaya çıkmıştır. Esas olarak Anglo-Sakson kökenli olan Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ) yaklaşımı 1990’ların başından itibaren bir çok ülkede çeşitli reformlarla kamu yönetiminde yaygın bir şekilde uygulanmaya başlamıştır (Üstüner, 2000:16-20).

Bu yeni yönetim anlayışı, İngiltere’de Thatcher, Amerika’da Reagan Türkiye’de Özal dönemlerinde uygulanmaya başlamıştır. Özellikle Özal döneminde başlatılan bürokrasinin azaltılması, devletçi ekonomik politikaların yerine serbest piyasa ekonomisinin tercih edilmesi, özelleştirme, dışa açık büyüme gibi uygulamalarla başlatılan düzenlemeler günümüzde, özerkleşme, esnek istihdam, sözleşmecilik, alternatif yöntemlerin kamu hizmetlerinin sunulmasında kullanılması gibi uygulamalarla çeşitlenerek devam etmektedir.

YKİ’nin uluslar arası alanda yayılmasında IMF ve Dünya Bankası (DB) ve OECD gibi uluslar arası finans kuruluşları büyük rol oynamaktadırlar Gelişmekte olan ülkelerin kamu yönetimlerini YKİ unsurlarını yaşama geçirmek için yapılan reform hareketlerini tetikleyen unsurların başında da, bu kurumlardan gelen taleplerin etkisi rol oynamaktadır.

Bu dönemde IMF, ve DB özellikle gelişmekte olan ülkelerin yapısal dönüşümünde önemli rol oynamıştır. Nitekim bu uluslararası mali kuruluşlar, yüksek dış borçlar ve ödemeler dengesindeki yüksek açıkları olan bu ülkelere siyasi ve yönetsel yapılarını piyasa talepleri yönünde dizayn etmeleri karşılığında kredi vermişlerdir. Karşılığında da söz konusu bu ülkeler yönetsel ve siyasal yapılanmalarında sermaye yatırımlarına izin verecek değişiklikleri gerçekleştirmişlerdir. Böylelikle ülkelerin kamu yönetimleri de bu değişimden etkilenmiştir.

5. YKİ Anlayışının Temel Unsurları

1980’li yılların sonu ve 90’lı yılların başında katı merkezîyetçi ve bürokratik yapısı nedeniyle geleneksel kamu yönetimi hızla terk edilmeye başlanmış ve bu alan, YKİ yaklaşımının temel unsurlarını uygulamaya geçirecek şekilde hızla yeniden yapılandırılmaya başlanmıştır. YKİ’ de öncelikle, bürokrasinin yarattığı sorunlar yüzünden büyük ve hiyerarşik örgüt modellerinin yerine, küçük ve esnek yapıların geliştirilmesi önerilmektedir. Bu bakımdan YKİ anlayışında, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde, etkinlik ve verimliliğin sağlanması açısından merkezi yönetimin yerine yerel yönetimler tercih edilmektedir. YKİ güç, yetki ve kaynakların merkezde toplanmasının sakıncalarına dikkat çekerek, bu unsurların hem örgüt içinde aşağı birimlere hem de merkezin dışında oluşturulmuş özerk yerel nitelikli

birimlere dağıtılmasını savunmaktadır. Bu yeni anlayışta, “stratejik kararlar operasyonel kararlardan ayrılır. Bu sistemde parlamento temel amaçları belirler, bütçenin kullanımına izin verir; hükümet amaçlara uygun stratejileri üretir, amaçları stratejilere dönüştürür; yerel yönetimler ise eylemsel işlemlerle ilgilenir” (Usta, 2014:19)

Bu yönleri ile YKİ anlayışı “her şeyi yapan ve üstlenen devlet anlayışı yerine her şeyi düzenleyen, denetleyen ve kuralları belirleyen devlet anlayışını benimsemekte, kamu sektöründe daha fazla rekabete ve özel sektör tarzı yönetim anlayışlarına yer veren, vatandaş bir müşteri gibi değerlendirip onların memnuniyetini önemseyen, kamusal hizmetleri halka en yakın birimler tarafından sunulması düşüncesi çerçevesinde güç ve yetki devrini ön gören bir sistemi benimsemektedir” (Parlak ve Sobacı, 2010:198). YKİ yaklaşımını simgeleyen temel değerleri Gruening (2001:2), özelleştirme, yönetim ve siyasetin birbirinden ayrılması, yönetimde esneklik ve iletişim teknolojilerinin daha çok kullanılması olarak sıralamaktadır.

Koldfof ve arkadaşları (2007:400) da YKİ'nin özelliklerini ve ilkelerini “şeffalık, ölçüm standartlarına ve çıktılara dayanan performans değerlendirme, merkeziyetçi bürokrasinin terk edilerek yerelleşmeye önem verilmesi, rekabet ortamı oluşturmak, maliyetleri azaltmak, istihdam, planlama gibi alanlarda özel sektör uygulamalarına yönelmek, tasarruf ve verimliliği sağlamak” olarak sıralamaktadır. Hood (1991:4-5) ise YKİ'nin bileşenlerini; kamusal faaliyetlerde görev ve sorumlulukların açıkça belirlenmesi, kamuda profesyonel yöneticilerin iş başında olması, performans kriterlerinin ve standartların önceden belirlenmesi, iş yaparken ve performans denetiminde bulunurken süreçten çok sonuçlara odaklanma, büyük yapıları organizasyonların optimal büyüklükte yeni yapıya dönüştürülmesi, özel sektör yönetim tekniklerinin kamuda uygulanması, rekabeti teşvik olarak sıralamaktadır.

YKİ anlayışına Hugges (2003:57-59), şu ilkeleri de eklemektedir;

- Kamu hizmetlerinin üretim ve sunumunda alternatif hizmet yöntemlerinin tercih edilmesi,
- Doğruluğu ispatlanmış olan özel sektör yönetim tekniklerinden kamuda da faydalanılması,
- Müşterilerin görüşlerinin her zaman dikkate alınması,
- Kamu yönetiminde profesyonel bir örgütlenme için esnek personel rejimi uygulamasına gidilmesi,

Mathiasen (1999: 92)'da benzer şekilde YKİ 'nin şu özelliklerini öne çıkarmaktadır;

- Hizmetin doğrudan kamu tarafından yerine getirilmeyip; sözleşmecilik, ihale, kamu-özel ortaklıkları gibi yöntemlerin tercih edilmesi,
- Kamu sektöründeki aktörler arasında rekabeti teşvik etme,
- Sorunlara esnek olarak çözüm üretmek için merkezin stratejik kapasitesinin artırılması.

Lapsley (1999:201), taşıdığı bütün bu özellikler ve kamu yönetimine olan etkileri yüzünden YKİ'ni; kamu hizmetlerine yönelik yeni bir yönetim tarzının, geleneksel kamu yönetiminin yerine geçtiği, kamu hizmetlerinin yerinden yönetim ve şirketleşme yolu ile yeniden yapılandırıldığı, kamu hizmetlerinde piyasa ya da yarı-piyasalaşmış aktörler tarafından sunulduğu yeni bir yaklaşım olarak değerlendirir.

YKİ, bürokrasiyi kamu sektörünü yönetmenin en etkin aracı olmadığını savunurken, geleneksel bütçe süreçleri ve ağır kamu hukuku kurallarının yerine sözleşmecilik anlayışının uygulanmasını ve böylece kamusal hizmetlerin özel sektöre gördürülmesini savunmaktadır. Bu haliyle YKİ, ekonomik sistemde yer alan kamu ve özel sektör yönetimlerinin birbirlerinden farklı olmadığını ileri sürmektedir (Lane, 2000: 305).

80'li yıllardan itibaren YKİ uluslar arası alanda giderek yayılarak kamu yönetiminde köklü dönüşümlere sebep olmuştur. Bu kapsamda, devlet küçültülmeye, piyasanın faaliyet gösterebileceği ve kar sağlayabileceği kamu hizmet alanları piyasaya açılmaya, "piyasalaştırılma" olanağı olmayan hizmetler ise özerk kuruluşlara, ajanslara, bölgesel ve yerel yönetimlere devredilmeye başlanmıştır (Canpolat ve Cangir, 2010:27). Günümüzde sağlıktan eğitime kadar her alanda yasalaştırma, örgütlenme, uygulama ve denetim boyutlarında yeni kamu işletmeciliği anlayışının izlerini görmek mümkündür.

Özellikle 2002 yılından sonra, kamu mali yönetimi, kamu personel yönetimi, denetim, merkezi yönetim, yerel yönetimler, ilgili alanlarda YKİ'nin temel unsurlarını uygulamaya geçirecek önemli yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, 2003 tarihli ve 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Kamu kaynaklarının mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme doğrultusunda kullanımı amaçlanmış, Sayıştay denetiminden çok iç denetime öncelik verilmiştir. Kamusal tüm bilgi ve belgelere ulaşımın sağlanması amacıyla 2003 tarih ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanununun çıkarılmış, 2004 tarih ve 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kanunu Kurulu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki kanun ile kamu yönetiminde etik standartları oluşturulmuş, 2004 tarihli ve 5227 Sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkındaki Kanun ile merkezi yönetimin planlama, programlama ve

denetim ile sınırlandırılması ve yerelleşmeye öncelik verilmesi söz konusu olmuş, 2012 tarihli ve 28338 sayılı 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile ombudsmanlık kurumu oluşturulmuş ve ombudsmana idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunma görevi verilmiş, 2005 tarihli 5302 ve 5393 Sayılı Kanun'larla vali ve belediye başkanına stratejik plan, performans kriterleri ve faaliyet planı hazırlama zorunluluğu getirilmiş, merkezin il özel idareleri ve belediyeler üzerindeki yetkileri azaltılarak bu birimlerin özerklikleri artırılmıştır.

Bundan sonra ki kısımda da YKİ yaklaşımının sosyal hizmetler alanının önemli bir bileşeni olan çocuk koruma hizmetlerindeki yansımaları ele alınmıştır

6. Türkiye’de Sosyal Hizmetler ve Çocuk Koruma Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Kimsesiz bakıma ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetlere yönelik ilk kurumsal çalışmalar Himaye-i Etfal Cemiyeti tarafından yerine getirilmiştir. Özellikle savaşlarda yetim ve öksüz kalmış çocukları himaye etmek üzere 6 Mart 1917 de İstanbul’da kurulan Himaye-i Etfal Cemiyeti 28 Kasım 1917’de savaş bölgesinden toplanan çocuklar için Firuz Ağa’da 100 kapasiteli bir çocuk yuvası açarak çocuklara yönelik hizmetleri başlatmıştır Daha sonra 30 Haziran 1921 tarihinde Ankara’da da Himaye-i Etfal Cemiyeti, kurulmuştur. 1935 yılında Himaye-i Etfal Cemiyetinin adı Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu olarak değiştirilmiştir. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu 1937 yılında kamu yararına faaliyet gösteren bir kurum statüsüne kavuşturulmuştur (ASPB, Stratejik Plan 2013-2017).

Korunmaya muhtaç çocukların bakılıp yetiştirilmeleri amacıyla çıkarılan ilk kapsamlı özel kanun, 27 Mayıs 1949 tarihli ve 1950 mali yılından itibaren uygulanmaya başlanan 5387 sayılı kanundur. Bu kanunla korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na verilmiştir (Pamir, 1966:14-15, akt. Elmacı, 2007:45-46). Kanun, Milli Eğitim Bakanlığı’nın kanunla verilen görevleri yerine getirememesi yüzünden yalnızca yedi yıl yürürlükte kalabilmiştir. 1957 yılında bu kanunun yerine 6972 sayılı “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun” kabul edilmiştir. 6972 sayılı kanun kimsesiz çocuklara bakım konusunda belediyelere, il özel idarelerine, Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıklarına çeşitli sorumluluklar vermiştir (Elmacı, 2007:49). Korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerin çok başlı ve dağınık bir halde sunulması birçok yönden eleştiri konusu olmuştur. Bunun üzerine tüm sosyal hizmetlerden sorumlu olmak üzere 1963 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuş ve görevini 1983 yılına kadar sürdürmüştür.

24.05.1983 tarihinde 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu² çıkarılmış, bu kanun ile Türkiye'deki farklı kuruluşların görev alanı içine giren sosyal hizmetler tek bir çatı altında toplanmıştır. SHÇEK Genel Müdürlüğü 18.03.1989 tarihinde yürürlüğe giren 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14.03.1991 tarih ve 3703 sayılı Kanunla değiştirilerek kabul edilmesi ile faaliyetlerini Başbakanlığa bağlı olarak sürdürmüştür. 03.06.2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) kurulmuş; SHÇEK, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğünün faaliyetleri sonlandırılarak ASPB'na devredilmiştir (ASPB, 2012).

7. YKİ Anlayışının Çocuk Koruma Hizmetlerine Yansıması

Osmanlı Devleti'nde sosyal politikalara ilişkin işlevlerin ağırlıklı olarak devlet dışında örgütlenmiş kurumlarca gerçekleştirildiği görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun vakıf, dernek ve tarikatlara terk ettiği sosyal alan Cumhuriyet döneminde de kurumsallaştırılamamıştır.

“Sosyal hizmetlerin kamusal sunumu konusunda 1980’li yıllarda SHÇEK Genel Müdürlüğü’nün kurulmasıyla yeterli olmayan bir kurumsallaşma başlamış ve devlete düşen görevler kısmen de olsa kabul edilmiştir. 1983 tarihinde kabul edilen 2828 sayılı yasa ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun kurulması, sosyal hizmetlerin sunumunda devlete sorumluluk yükleyen ve kurumsallaşmanın başladığı bir dönem olmuştur.” (Taşgın ve Özel, 2011:178-180)

“Özellikle çocuklara ve yaşlılara yönelik hizmet sunumunda önemli bir aktör olan SHÇEK, uzmanlaşmasını sağlayarak kısa sayılabilecek bir zamanda tüm Türkiye’de örgütlenmiştir” (Kesgin,2014:140) Daha sonra 2011 tarihli ve 633 Sayılı KHK ile SHÇEK Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. Kurumun işlevleri de, önceki yapıda mevcut olan daire başkanlıklarının, genel müdürlük olarak yeniden yapılandırılmasıyla ASPB’na bağlanarak sürdürülmesi öngörülmüştür. Diğer taraftan yeni kurulan bakanlık işletme değer ve hedefleri esas alınarak yapılandırılmıştır. ASPB’nın 2013-2017 Stratejik Plan ve Dokuzuncu Kalkınma Planında bakanlığın temel amaç ve hedefleri bu hedefler doğrultusunda şu şekilde ifade edilmektedir;

² Bu Kanunun adı “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu” iken, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı KHK’nin 35 inci maddesiyle Sosyal Hizmet Kanunu şeklinde değiştirilmiştir.

Bakanlığımızın kuruluşu ile; Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım alanında hizmet veren kamu kurumları tek bir bakanlık çatısı altında toplanarak; çalıştığı hedef kitleyi bilen, etkili, verimli, şeffaf, hesap verebilir, hizmet alan memnuniyetine odaklı, ölçebilen, izleyebilen, kontrol edebilen ve denetleyebilen bir yapının oluşturulması hedeflenmiştir (ASPB,2012).

Bu değişiklik YKİ Anlayışının ilkelerinin sosyal hizmetlerin çocuk koruma hizmetleri alanında da uygulamaya geçirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu dönüşümün etkileri ve sonuçlarını YKİ ilkeleri olan “yerelleşme, özelleştirme, performans denetimi, uzmanlaşma, yönetim ve siyasetin birbirinden ayrılması, performans denetimi” ilkeleri açısından değerlendirmek yararlı olacaktır.

7.1. Uzmanlaşma ve fonksiyonel bölünme: 2011 tarihli 6223 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan KHK’ler, bazı hizmet bakanlıkların birleştirilmesine, yeni bakanlıklarının kurulmasına, devlet bakanlıklarının kaldırılmasına, başbakanlığa bağlı bazı kuruluşların hizmet bakanlığına bağlanmasına veya yeni kurulan bakanlıkların kuruluş kanunları ile birlikte bu kuruluşların ortadan kaldırılmasına yol açmıştır. 6223 sayılı Kanuna istinaden çıkarılan KHK’lar ile birlikte, o kurumun adını taşıyan (milli eğitim, sağlık, aile ve sosyal politikalar, sanayi ve teknoloji uzmanlığı, ulaştırma ve haberleşme uzmanlığı vb.) uzmanlıklar oluşturulmuş ve/veya arttırılmıştır. Bu kadroların ihdas edilmesindeki amaç “ara yönetim kadrolarının azaltılarak ve/veya kaldırılarak işlerin uzmanlar eliyle yürütülmesi, hiyerarşik yapının yatay bir şekilde tabana yayılarak faaliyet ve işlemlerin daha az hiyerarşik yapı içerisinde gerçekleştirilmesi” olarak açıklanmıştır (Saylam ve Öktem, 2015:16).Bu amaçla 643 sayılı KHK’nin 7. maddesi ile Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri ve ASPB Denetçi Yardımcıları ihdas edilirken, 633 sayılı KHK’nin 31. maddesi ile de Bakanlığın merkez teşkilatı birimlerinde istihdam edilmek üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı ve Uzman Yardımcıları ile Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri ve Denetçi Yardımcıları kadroları getirilmektedir (633 s. KHK madde 31).

Bir taraftan da 633 Sayılı KHK ile SHÇEK Genel Müdürlüğü kapatılırken kurumun işlevleri de, önceki yapıda mevcut olan daire başkanlıklarının, genel müdürlük olarak bakanlığa bağlanması yolu ile sürdürmesi amaçlanmıştır. Ana hizmet alanlarından sadece gençlik hizmetleri Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlanarak bu uygulamanın dışında bırakılmıştır. Bu süreçte, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kapatılarak, ASPB’na bir genel müdürlük düzeyinde bağlanmıştır. Aile ve Sosyal Araştırmalar Kurumu kapatılarak, ASPB’na Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel

Müdürlüğü Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı kapatılan SHÇEK'e bağlı Özürlüler ve Yaşlılar Daire başkanlıklarıyla birleştirilerek, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü adı altında bağlanmıştır. Bunun dışında Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanlığı kurularak Bakanlığa bağlanmıştır. Böylece sosyal hizmetler alanında dağınık bir şekilde faaliyet gösteren kurumlar öncelik daha büyük bir örgütlenme olan bakanlık teşkilatı altında toplanmış daha sonra da yeniden daha küçük uzmanlık birimlerine ayrıştırılmıştır. Böylece YKİ anlayışından beklenen fonksiyonel bölünme gerçekleştirilmiştir.

7.2. Politika Belirleme ve Hizmet Üretme Birimlerinin Birbirinden Ayrılması:

Sosyal Hizmet alanını ASPB çatısı altında yeniden yapılandıran 633 sayılı KHK ile bakanlığın görevlerinden “eşgüdüm ve koordinasyon” boyutu “Sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek” (633 Sayılı KHK md.2/a) hükmü ile dikkat çekici şekilde ön plana çıkartılmaktadır. Diğer yandan da bakanlığa, “Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ilke, usûl ve standartları belirlemek, bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların taşınması zorunlu olan nitelikleri ve bunlara rehberlik edecek programları geliştirmek” (633 Sayılı KHK md.2/h); “Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinin, belirlenen ilke, usûl ve standartlar çerçevesinde denetimini yapmak” (633 Sayılı KHK md. 2/ı) hükümleri ile de sosyal nitelikli hizmetleri özel sektöre, gönüllü kuruluşlara ve tüzel kişilere gördürebilme yetkisi verilmektedir.³ Bu düzenlemeyle Bakanlık ağırlıklı olarak genel ve ulusal politikaları belirleme, kontrol ve koordinasyon, ulusal stratejiler belirleme, rehberlik çalışması gibi uygulamaları yapmakla görevlendirilmiştir ve böylece hizmet sunumunu doğrudan doğruya kendisi yerine getiren temel bir aktör olmaktan çıkarılmıştır (Kesgin, 2012:48). Böylelikle, YKİ anlayışının ikinci önemli özelliği olan yönetim ile politika üretme görevleri birbirinden ayrılırken ASPB hizmet sunan yapıdan, politika belirleyen ve koordinasyon sağlayan bir yapıya dönüştürülmüş olmaktadır.

7.3. Yerelleşme: Eryılmaz (1995:90) yerelleşme kavramını, gelişme dinamiklerinin mümkün olduğunca yerel oluşumlara bağlı olması şeklinde tarif etmektedir. Bu anlamda

³ Aynı düzenlemenin çocuk koruma hizmetlerine yansımaları açısından bkn. 633 sayılı KHK md. 2/c, md.8/c ve 8/ğ

yerelleşme; yetki, görev ve kaynakların ulus devlet yapısı içinde merkezden yerele doğru akışını ifade etmektedir.

Yerelleşme sürecinde ulus devlet yapısı içinde merkezi yönetimden yetki, görev ve kaynak aktarımı sadece yerel yönetimlerle sınırlı kalmamakta, bu akış aynı zamanda merkezden, taşradan ya da yerel yönetimlerden sivil toplum kurumlarına (STK), cemaatlere, toplum dayanışmasına ve hatta özel sektöre doğru gerçekleştirilmektedir. Bongwa (2004)' da yerelleşmeyi, “yetkilerin, daha üst konumdaki hükümet yapısından, daha alt konumdaki başka birimlere aktarılması; kamusal faaliyetlere ilişkin yetki ve sorumlulukların; merkezi yönetimden, ona bağlı yarı özerk yapıdaki (bağımsız gibi görünen) hükümet kuruluşlarına, sivil toplum örgütlerine (NGO) yada özel sektöre kaydırılması” şeklinde tanımlayarak bir bakıma bu tespiti doğrulamaktadır.

Sosyal hizmetlerin örgütlenmesi açısından geriye bakıldığında ülkemizde bu hizmetlerin 1983 yılına kadar tek bir merkezi kurum tarafından yerine getirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Örneğin, II. Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP) (1968-1972)'nda, da tek elden idaresi mümkün olan sosyal hizmetlerin Sosyal Hizmetler Kurumu içinde birleştirileceği; III. BYKP (1973-1977)'nda, sosyal yardım ve refah hizmetlerini tek elde toplanarak mali idari, personel ve hizmet standardı yönünden bütünleşmeyi sağlayacak olan kanuni düzenlemelerin gerçekleştirilemediği belirtilmiştir. IV. BYKP (1979-1983)'nda ise, yaşlı, özürlü, kimsesizler, korunmaya muhtaç çocuklar, toplumsal sorunları olan gençler ve diğer engelli gruplara sosyal hizmet ve sosyal yardımların götürülmesi; bu amaçla huzurevi, kreş, rehabilitasyon ve diğer toplumsal hizmet tesislerinin kurulması ve geliştirilmesi gerektiği, bunların da hizmetleri tek elde toplayacak bir Sosyal Hizmetler Kurumunun kurulmasıyla mümkün olacağı ifade edilmiştir. 24.5.1983 tarihinde SHÇEK Kanunu'yla yeni bir kamu hukuku tüzel kişisi olan “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu”nun kurulması korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetlerin gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetim birimlerinin sorumluluğundan SHÇEK Genel Müdürlüğü'ne devredilmesi amaçlanmıştır.

Dünyada YKİ anlayışının yükselmesine paralel olarak 1980'li yılların ortasından itibaren korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan hizmetleri de içine alan sosyal hizmet uygulamasında sorumluluğun yerel yönetimlere devredilmeye başlandığı görülmektedir. Nitekim; VI. BYKP'ında da bu amaca yönelik olarak şu ifadeler yer almıştır

Sosyal hizmet ve yardımların düzenlenmesinde mahalli yöneticiler ile o mahallin insanların da daha fazla rol almalarının sağlanması; çocuk yuvası, yetiştirme yurdu ve

diğer sosyal kuruluşların yapımında vakıflar ve özel kesim girişimlerinin teşvik edileceği; mahalli idarelerin sosyal hizmetler ve yardımlar konularındaki katkılarının arttırılacağı” ifadeleri yer almıştır (DPT, 1989: 306).

Yedinci BYKP’ında ise; halkın ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetimlerce yürütülmesiyle etkinlik, hız ve verimlilik kazanan kamu görevlerinin yerel yönetimler tarafından yürütülmesinin sağlanacağı; bu amaçla turizm, çevre, kültür, spor, köy hizmetleri ve sosyal hizmetlerden başlayıp plan dönemi boyunca diğer sektörlerle de yaygınlaştırılacak şekilde merkezi yönetim tarafından sağlanmakta olan bazı hizmetlerin il özel idarelerinden başlanmak üzere yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluğuna bırakılacağı belirtilmiştir (DPT, 1995: 130-131).

YKİ ilkelerinden biri olan yerelleşme ilkesi özellikle, 2004 yılından sonra başlatılan Kamu Yönetimi Reformunun temel bir unsuru olarak sosyal hizmetlerin çocuk koruma hizmetleri alanındaki uygulamalarına belirgin bir şekilde yön vermektedir. 2005 tarihli ve 5302 Sayılı İl özel İdaresi Kanunu ile bu hizmetlerin verilmesi yerel yönetim birimlerine devredilmiştir. Kanun’un 6. maddesi ile “sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; il sınırları içinde il özel idarelerinin görevlerinden sayıldıktan sonra; ardından hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, il özel idaresinin malî durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak belirleneceği hükmü eklenmiştir. Böylece bu hizmetlerin sağlanması özel idarenin diğer görevleri arasında sayılan sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı, imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetlerin arasına bir öncelik ve hatta zorunluluk ölçütü getirilmeden sırasını bekleyecek ve ivedilikle çözülmesi içinde sorunun boyutlarını iyice büyümesi gerekecek ve bu hizmetler ancak il özel idarelerinin maddi olanakları ölçüsünde sağlanacaktır.

2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 77. maddesi ile Belediye; çocuklara, özürülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programları uygulamakla görevli sayılmıştır. Böylece bu hizmetlerin sağlanmasında devlet açıkça kendini sorumlu görmediği gibi, bu işi yerel yönetimlere, yerel yönetimler de hayırsever gönüllülere yıkmaktadır.

Görüldüğü gibi, Kamu Yönetimi Reformu kapsamında yapılan yasal değişikliklerin çoğu sosyal hizmetler ve yardımlar alanında belediyelerin ve gönüllü kuruluşların rolünü arttıracak yapıdadır. Söz konusu bu yasal değişikliklerle sosyal politika alanındaki sorumlulukları yerel yönetimlere havale edilirken yerel yönetimlere de bu sorumlulukları sivil toplum kuruluşlarına, gönüllü kuruluşlara, toplum dayanışmasına ve hatta özel sektöre yükleme yetkisi verilmektedir. Nitekim sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde öngörülen bu örtük amaç ASPB 2013-2017 Stratejik Planında da şu şekilde ifade edilmiştir; “*Sosyal hizmet kuruluşlarının yerelleştirilmesi yönünde politikalar geliştirilecek ve bu yönde düzenlemeler yapılacaktır. Yapılacak mevzuat çalışmaları ile özel sektör desteklenecek ve STK’ların sosyal hizmetlere olan katkısı arttırılacaktır*” (ASPB,2012).

Böyle bir uygulama ile yerel yönetimlerin sosyal hizmetlerle ve toplumla olan bağı kesilirken bu süreçte aynı zamanda yerel yönetimlerin gücü, yetkisi ve kaynakları özel sektöre aktarılarak yerel yönetimlerin sosyal hizmetlerden arındırılması gerçekleştirilmektedir. Böylelikle sosyal hizmete gereksinimi olan vatandaşlar ve haliyle korunmaya muhtaç çocuklar hak ettikleri hizmet konusunda doğrudan özel sektörle ve özel sektör değerleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

7.4. Özelleştirme: Yukarıda ki açıklamalarda da belirtildiği üzere yerelleştirme yetki, kaynak ve görev aktarımında sadece yerel oluşumlarla sınırlı kalmayıp özel sektörü de kapsadığı için yerelleştirme ve özelleştirme uygulamaları kaçınılmaz olarak eş zamanlı olarak gerçekleştirilmektedir.

“2011 yılında ki değişiklikle ASPB’na devredilmeden önce Türkiye’de sosyal hizmetler çoğunlukla SHÇEK Genel Müdürlüğü aracılığı ile sunulmaktaydı. Daha sonra ise uzun yıllar merkezi hükümetin idaresine bağlı olarak ve kamusal sorumluluk anlayışıyla sosyal devlet ilkeleri çerçevesinde örgütlenmiş bir kamu kuruluşu (Şahin Taşgım ve Özel, 2011:181) olarak faaliyet gösteren kurumun taşra teşkilatı 2011 tarihli 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile il özel idaresine devredilmiştir. ⁴Böylece, SHÇEK Genel Müdürlüğü’nün taşra teşkilatı ortadan kaldırılarak ve kuruluşlar il özel idarelerine ve belediyelere bağlanma yoluyla özelleştirmenin ve piyasaya açılmanın önü açılmak istenmiştir.

7.5. Sözleşmeli Personel Uygulaması: Sosyal hizmetlerde özelleştirmenin bir boyutu da bu hizmetleri yerine getirmekle görevli personelin istihdam biçimi olarak sözleşmeli

⁴ Devir işlemi daha sonra Anayasa Mahkemesi kararı ile bu düzenlemeyi yapan 9. Madde, Anayasa Mahkemesi’nin 11/10/2012 tarihli ve E.: 2011/82 ve K.: 2012/150 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

personel uygulamasının tercih edilmesidir. Nitekim; yukarıda da ifade edildiği üzere, ASPB'nin hizmetlerini daha ziyade özel hizmet alımı kapsamındaki personel aracılığıyla yerine getirdiği böylece de istihdamda taşeron istihdamın ön plana çıktığı görülmektedir. 2012 verilerine göre 27487 personelden sadece 10647'si memur statüsünde görev yapmaktadır(ASPB 2012). ASPB'nin 2015 yılı faaliyet planına göre Resmi huzurevlerinde 1907 kadrolu ve 5617 hizmet alımı olmak üzere toplam 7524 personel görev yapmaktadır. ASPB'nin başka bir dokümanında da 2012 yılında özel hizmet alımı yolu ile toplamda 15972 personel istihdam edildiği belirtilmektedir (ASPB,2012).

Bunun dışında Sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde SHÇEK'nin yerini alan ASPB'nde 633 Sayılı KHK'nin 31. maddesi ve 643 Sayılı KHK'nin 7. maddesi ile Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri ve ASPB Denetçi Yardımcıları ihdas edilmesi öngörülmüştür. KHK ile merkez teşkilatında görev yapan yöneticiler, Aile ve Sosyal Politika Uzmanları ve Denetçileri ile kadro karşılığı sözleşme yapılabilecektir (633 Sayılı KHK md.32).

7.6. Yönetişim: “Yeni kamu işletmeciliğinin merkezi bileşenleri temelde örgüt içine odaklanarak, özellikle personel yapısında, örgütlenme ve yönetim tarzında önemli değişimlerin gereğine işaret etmiştir. Kısa süre sonra bu anlayış, devlet yönetimi ve örgütlenmesini toplumsal ve siyasal bağlamdan ayırttığı dolayısıyla fazlasıyla içe dönük olduğu eleştirilerine maruz kalmıştır”. (Kickert, 1997, akt. Güzelsarı,2004). Böylece, “kamu yönetimi alanında yönetim modelinin, yeni kamu yönetimi modelinin ortaya çıkardığı olumsuzluklara bir alternatif olarak geliştirildiği kabul edilmektedir. Nitekim yeni kamu yönetimi uygulamalarıyla ortaya çıktığı öne sürülen güven kaybı, parçalanmışlık, devletin etkisizleşmesi ve kamu sektörünün piyasalaşması gibi olumsuzlukların yönetim modeliyle giderildiğini söylemek mümkündür” (Ateş ve Kırılmaz,2010: 2015).

Nitekim; Dünya Bankası, IMF ve OECD gibi uluslararası kuruluşlar da kamu işletmeciliği yaklaşımının “devlete karşı piyasa” formülasyonunun eksikliğine dikkat çekerlerken, bunun yerine “devletle birlikte piyasa ve sivil toplum” formülünü önermişlerdir. (Kooiman and Van Vilet, 1993: 64 akt. Kalfa ve Atay, 2008:231). Bu modelde, devlet-toplum ilişkilerinin kurulmasında, “devlet-toplum karşıtlığı” kaldırılarak yerine “birlikte yönetme” iddiasını taşıyan “devlet toplum birlikteliği” konulmaktadır (Bayramoğlu, 2005: 40-41). Böylece kamu yönetimi işletmeciliği yaklaşımına eleştiriler karşısında meşruiyet kazandırma çabasının ürünü olarak ortaya çıkan yönetim kavramı yönetim sürecinde hükümet dışı aktörlerin de etkin bir şekilde yönetime katıldığı, süreçte rol oynayan aktörler ve örgütler

arasındaki etkileşimi, formal ya da resmi sıfatı bulunmayan kişi, grup ve kuruluşların katılımını ifade etmektedir (Yüksel, 2000: 145).

YKİ İşletmeciliğinin bir unsuru haline gelen yönetim modeli sosyal hizmetlerin çocuk koruma hizmetleri alanındaki uygulamalarına belirgin bir şekilde yön vermektedir. Nitekim sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde öngörülen bu unsur ASPB 2013-2017 Stratejik Planında ‘da şu şekilde ifade edilmiştir;

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak; sosyal politikaların belirlenmesi uygulanması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasında üstlendiğimiz rolün önemi ile; aile ve sosyal politikalar alanında faaliyet gösteren tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, STK’lar ve özel sektörün birbiri ile koordineli çalışması, hizmetlerin belli bir kalite ve verimlilikte sunulması esas amacımızdır (ASPB, 2012)

Bunun gibi VIII. BYKP’ında Sosyal hizmetlerin yerelleştirilmesinde, dağınık kurumsal ve finansal yapılanma, kurumlar arasındaki koordinasyon ve işbirliği eksikliğinden kaynaklanan önemli sorunlar bulunduğu belirtildikten sonra, özel sektörün ve gönüllü kuruluşların sosyal hizmetler alanındaki faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır (DPT, 2000:111). Aynı amaç daha sonra ki IX. BYKP,’ında da (DPT, 2006: 97-98) ifade edilerek bu hizmetlerin yerine getirilmesi sorumluluğunun merkezi yönetim-yerel yönetim-özel sektör - STK arasında paylaşılması ve böylece bu alanda yönetim mekanizmasının uygulamaya geçirilmesi amaçlanmıştır. Böylece sosyal hizmetler, devlet tarafından sunulması gereken “temel kamu hizmeti” olmaktan çıkarılarak; yerel yönetimlere, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına, toplumsal dayanışmanın hayırseverlik duygularına terk edilmektedir.

7.7. Açıkça belirlenmiş standartlar ve performans ölçümleri: YKİ, kaynakların etkin kullanımını sağlamak için performans standartları geliştirmekte, çıktılar üzerine vurgu yapmakta, rekabeti geliştirmekte, ve sözleşmeciliğe önem vererek, yetki devrini öngörmektedir (Christensen-Legreid, 2002:20). Nitekim ASPB’nın Kuruluş ve Görevlerini düzenleyen 633 sayılı KHK’nin 4. ve 12. maddelerinde de, Bakanlığa standartları ve performans kriterlerini belirleme ve uygulamayı izleyip değerlendirmek konusunda yükümlülükler verilmiştir:

Bakanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanunî ve idarî düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri

doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek (633 Sayılı KHK md. 4/b)

Denetim Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır: a) Sosyal hizmet ve yardım kuruluşlarınca sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle işbirliği içinde yapmak, sunulan hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgililere iletmek. (633 KHK md. 12/1)

Yukarıda özetlenen YKİ anlayışının sosyal hizmetlere olan etkisi elbette ki bu alanın en önemli uğraş unsurlarından biri olan bakıma muhtaç çocukların korunması alanına da etki edecektir. Belirtmek gerekir ki bu etkiyi doğuracak önemli yasal düzenlemeler yapılmış durumdadır. Öncelikle bu bağlamda 27.05.1983 tarihli ve 2828 Sayılı SHÇEK Kanununun “Korunmaya muhtaç çocuklara ilişkin sosyal hizmetler, ancak bu Kanunla kurulan Kurum tarafından yürütülür” (md.4/e) hükmü, 1.07.2005 tarihli ve 5378 Sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 27. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Aynı yılda çıkarılan 5302 Sayılı İl Özel İdareleri Yasasının 6. maddesi ile İl Özel İdarelerine “çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu” açma yetkisi tanınarak devletin bu alandaki görevleri il özel idarelerine havale edilmiştir. Aynı kanununun 65. maddesindeki “İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular” hükmü ile il özel idarelerine havale edilen bu görev bu sefer de dayanışma ve katılım unsurlarına yapılan vurgu ile meşruiyet kazandırılarak gönüllü hayırsever sektöre havale edilmektedir. 64. maddedeki “İl özel idaresi, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir” (md. 64/c) hükmü ile de bu gönüllü sektörün içine dernekler, vakıflar ve meslek odaları da dâhil edilmektedir. Tahmin etmek gerekir ki yerel yönetimlerin sorumluluklarının artması nedeni ile sosyal hizmetler ve haliyle bakıma muhtaç çocukların korunması ile ilgili hizmetler yerel yönetimler üzerinde “atamasa da bir şekilde hafifletmesi gereken bir yük” durumundadır. Dolayısıyla merkezden yerel yönetimlere yüklenen bu

görevlerin yerel yönetimler tarafından da bir şekilde gönüllü kişi ve kurumlara ve hatta özel sektöre dağıtması kaçınılmaz bir sonudur.

Bu tür hizmetlerin özel sektöre devri, kar etme güdüsü içinde olan özel sektörün düşük ücretle ve gerekli eğitimden yoksun, vasıfsız taşeron personel çalıştırma neticesinde duyulan memnuniyetsizlik ya da bilgisizlik sorunlarının, sunulan bakım hizmetlerine de olumsuz olarak yansıma ihtimalini içinde barındırmaktadır. Diğer yandan, çocuk koruma hizmetlerinin merkezi yönetimden yerel yönetimlere devredildiği, yerel yönetimlere de bu hizmetleri özel sektöre gördürebilme ya da yönetim adı altında gönüllü ve özel sektörleri işe ortak edebilme yetkisi verdiği bu örgütlenme şeklinde öncelikle alandaki hizmetlerin kimin tarafından, hangi ölçüde yerine getirileceği, aksaklık durumunda kime hesap sorulabileceği, hizmetten yararlanabilmek için kime başvurulacağı gibi pek çok konuda bir karmaşanın söz konusu olması muhtemeldir. Alanda bu kadar aktörün faaliyet gösterecek olması hizmetlerin tekrarlanmasına yol açabileceği gibi yukarıda belirtilen sebepler dolayısıyla alanda bir sahipsizlik durumu da oluşturabilir. Dahası gönüllü kişi ve kuruluşlar ve hatta özel sektörün çocuk koruma hizmetlerine dahil edilmesi bu amaçla kurulmuş bulunan kuruluşlara yardım toplamak için gönüllüler ve yerel yönetimlerce halkın merhamet hislerini harekete geçirmek için, korunmaya muhtaç çocukların kermesler, balolar, gösteriler gibi etkinlikler yolu ile teşhir malzemesi haline getirilmelerine sebep olabilir.

Günümüzdeki Korunmaya muhtaç çocuklar için öngörülen yönetim modelinin benzeri aslında 1950'li yılların sonunda da kısa bir süre için uygulanmıştı. Nitekim 1957 yılında çıkarılan 6972 sayılı kanun ile de, kapsamına giren çocukların bakılması ve korunması görevleri, esas olarak belediyeler ile il özel idarelerinin ortaklaşa kurdukları koruma birliklerine verilmişti. Korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerin bu şekilde çok başlı bir görünüm arz etmesini birçok bakımdan eleştiri konusu olmuş ve bu hizmetlerin merkezi bir plan ve disiplin içinde yürütülmesi yönünde söylemler yükselmişti.

Örneğin söz konusu dönemde Tülay, (1966: 12-13 akt. Elmacı, 2007:48) “*Korunmaya muhtaç çocuklar dâvası ne sosyetenin fantezisi, ne belirli bir zümrenin his ve heves konusu Ne politikacının basamağı ... değil de mesele milli bir memleket davası*” diyerek bu hizmetin verilmesini *Devletin kudretli elinde derlenip toparlanıp yöreğine konulmasını...* uygun görmüştü. Bunun gibi Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu'nun o zamanlardaki Genel Başkanı olan Emin Halim Ergun'da (1966:9'dan akt. Elmacı, 2007:48) çocukların korunması konusunu tek bir idareye bağlamayı ve iyi niyetlerine rağmen bu konuda bilgileri olmayan ehliyetsiz ellerden bu işin kurtarılmasını istemişti. Fer (1970:40'dan akt. Elmacı, 2007:49)

memlekette bütün sosyal hizmetler gibi, çocuklara yönelmiş sosyal hizmetlerin de ancak merkezi bir plan disiplini içinde başarıya ulaşabileceğini belirtmişti. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, çocuk koruma hizmetlerinin bu kadar çok aktöre havale edilmesinin geçmişteki uygulamalarında yol açtığı bütün bu sakıncaların günümüzde de işin içine bir de özel sektörün girmesi durumunda daha da şiddetli bir şekilde karşımıza çıkma ihtimali hayli fazladır.

8. Sonuç

Bilindiği gibi yoksullara, engellilere, yaşlılara ve çocuklara yönelik sosyal hizmetler, uzun yıllar, dinsel inanış ve değerlerin yönlendiriciliğinde, vakıflar ve hayırseverler tarafından gönüllülük ve dayanışma yolu ile yerine getirilmiştir. Sosyal hizmetlerin bir hak olarak gelişmesi ve kabul görmesi ise ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal devlet anlayışının yaygınlaşması ile mümkün olmuştur. Nitekim sosyal hizmetlerin devletin gözetiminde ve sorumluluğunda yerine getirilmesi gereken bir görev olduğu kabulü ancak üçüncü kuşak insan hak ve özgürlükleri temelinde yükselen sosyal devlet anlayışı içinde kendine yer bulmuştur. Karataş (2002) insan hak ve özgürlüklerin tanınması ve genel düzeyde gerçekleştirilmesi durumunda bile vatandaşın bu haklardan yararlanmasının, ancak sosyal hizmet programları ve müdahaleleriyle olanaklı olduğunu belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında sosyal hizmetlerin sosyal devletin amaçlarını gerçekleştirmesi ve felsefesinin yaşatılması açısından kilit rol oynadığını söylemek pek de yanlış olmayacaktır. Çeşitli sebeplerle ebeveyn desteğinden yoksun kalmış çocukları korumak ve geliştirmek ise sosyal hizmetlerin en temel amacını oluşturmaktadır.

Neoliberal ekonomik politikaların birbiri ardına uygulamaya geçirildiği günümüzde ise sosyal devlete yüklenen anlayışın değişmesi ile birlikte, sosyal hizmetlerde ve dolayısıyla çocuk koruma hizmetlerinin yerine getirilmesi konusunda da yönetim uygulamaları yoluyla, geleneksel yöntemlere başvuru şeklinde bir geriye dönüş yaşanmaktadır.

Nitekim günümüzde bakıma muhtaç çocukların korunması sorunu ile ilgilenen sosyal hizmetlerin Yeni Kamu İşletmeciliği akımından destek alarak serbest piyasaya ve sivil aktörlere doğru havale edilmesi söz konusudur. Bu süreç yeni yerel yönetimler yasasıyla, öncelikle belediyelerin sosyal hizmet alanında hizmet sunumu görevlerinin artırılması, sonra da belediyelere “ özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına iş gördürme” yetkisi verilmesi yolu ile işletilmektedir. Bir taraftan da vergi indirimi karşılığında sermayenin, Avrupa Birliği programlarıyla da sivil toplumun sosyal projelere özendirilmesi, sağlanırken diğer yandan da, din temalı kurum ve kuruluşların alana olan ilgisi de kabul edilerek sosyal hizmetler alanında

faaliyet gösterecek aktör sayısı artırılmaktadır. Bu süreçte çocukların korunması görevi öncelikle yerel yönetimlere oradan da sivil toplum girişimi olduğu söylenen dini kurumlar, dernekler, vakıflar ve hatta bireylere havale edilmektedir.

Ancak, sosyal hizmetlerin, özelde de çocuk koruma hizmetlerinin bu şekilde piyasaya taşınması bu alanda kuralsızlaşma ve denetimsizlik sorunlarına neden olabilir. Bu durum ise, çeşitli mağduriyetler nedeni ile koruma altına alınmış çocukların başka türlü mağduriyetlerine yol açabilir. Özellikle son zamanlarda çocuk istismar ve ihmali konusunda yaşanan olumsuz durumlar bu alanın özelleştirme kapsamı dışında tutulması ve devlet himayesi ve kontrolünde kalması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada sosyal hizmet alanının önemli bir alanı ve bir kamu hizmeti olan çocuk koruma hizmetlerine YKİ anlayışının nasıl yansıdığı ve olası etkileri irdelenmiştir. Bunu yaparken çalışma mevzuat ve yasal düzenlemelerle sınırlı kalmıştır. Aynı problemin çocuk koruma alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar üzerinde bir alan araştırması ile irdelenmesi alana daha fazla katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Orhan ve ÖZKAN, Döndü Sönmez (2015), “Sosyal Hizmet Perspektifinde Çok Uluslu Gönüllü Kuruluşlar”, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Sosyal Hizmet Özel Sayısı, ss.137-147.

AİLE ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB). (2012). 2013-2017 Stratejik Planı, Ankara

AİLE ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 633 Sayılı KHK. Kanun Hük. Kar.nin Tarihi : 3/6/2011, No : 633 Yetki Kanununun Tarihi : 6/4/2011, No : 6223 Yayımlandığı R.G. Tarihi : 8/6/2011, Sayı : 27958.

AKYÜZ, Bülent, (2015), Sosyal Hizmet Kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Sosyal Hizmet Özel Sayısı, ss.21-36.

ATEŞ, Hamza ve KIRILMAZ, Harun, (2010), Bir Yönetişim Modeli Örneği: Kamu Hastane Birliği, Aydın A.H., Taş İ.E., Kılıç M., Gül Z., (ed.), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, ss. 229-250.

BAYRAMOĞLU, Sonay, (2005), Yönetişim Zihniyeti, İletişim Yayınları, İstanbul.

BELEDİYE Kanunu: KN: 5393 KT: 3/7/2005 RG: 13/7/2005 Sayı : 25874

BİRLEŞMİŞ Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, (20 Kasım 1989), Erişim tarihi: 03.07.2016, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf>

BONGWA, A., (2004), Decentralization, Public Management and Urban Governance in Transitional Countries, Short Course Training Materials, IHS, Rotterdam, Holland.

CANPOLAT, Hasan ve CİHANGİR, Mehmet, (2010), “Değişen Dünyada Kamu Yönetiminin Geleceği ve Türkiye'nin Reform Gündemi: Devletin Daha Fazla Demokratikleşmesi”, Türk İdare Dergisi ,466, ss.25-45.

CHRISTENSEN, T., LEGREID, P., (2002), A Transformative Perspective on Administrative Reforms. New Public Management, England: Ashgate, pp.13-39.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1967), İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1972), Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1978), Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1984), Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (1995), Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (2000), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DEVLET Planlama Teşkilatı (DPT), (2006), Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.

DOĞAN, Naci, (2015), “Küreselleşme Bağlamında Sosyal Haklar ve Türkiye”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(40) , ss. 658-674.

ELMACI, Davut, (2007), Çocuk Yuvaları ve Yetiştirme Yurtlarının Yerinden Yönetim Birimlerine Devri Konusunda Çalışanların Görüşleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Ankara.

ERYILMAZ, Bilal, (1995), “Küreselleşen Dünyada Yerel Yönetimlerin Yeri”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 4, (2), ss.89-92.

GENÇ, Yusuf ve BARIŞ, İsmail,(2015), “Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetimin İşlevselliği”, International Journal of Social Science Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2745> Number: 32 , pp. 95-117.

GRUENING, G., (2001), Origin and theoretical Bases of New Public Management, International Public Management Journal, 4 (1), pp. 1-25.

GÜZELSARI, Selime, (2004), “Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları”, AÜ SBF GETA Tartışma Metinleri Serisi, Ankara.

HOOD, Christopher, C., (1991), “A Public Management for all Seasons”, Public Administration, 69 (1) 3-19.

HUGES, Owen E., (2013), Kamu İşletmeciliği & Yönetimi. Ankara: BigBang Yayınları.

HUGHES, Owen E., (2003), Public Management and Administration: An Introduction, Macmillan, 3 (edt), London.

İL Özel İdaresi Kanunu, KN: 530, KT: 22/2/2005, RG: 4/3/2005 Sayı : 25745.

KAÇER, Fevzi ve ERAT, Veysel, (2014), “Küreselleşme ve Bir Politika Transferi Olarak Yeni Kamu İşletmeciliği”, Pamukkale Journal Of Eurasian Social Economic Studies, 1(2), pp.27-44.

KALFA, Ceren ve ATAAY, Faruk, (2008), “Yönetişim: Devlet ve Toplum İlişkilerinde Yeni Bir Aşama”, Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (3), ss.229-240.

- KARATAŞ, Kasım, (2002), Değişen Türkiye’de İnsan Hakları Açısından Sosyal Hizmetler, Ankara.
- KESGİN, Bedrettin, (2012). Sosyal Politikanın En Önemli Kurumu: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. İnsan Hakları Yıllığı, 30, ss. 41-54.
- KOLTHOFF, E., HUBERTS, L., HEUVEL, H. D., (2007), “The Ethics of New Public Management: Is Integrity at Stake?” PAQ Winter, pp 399-439, <http://faculty.cbpp.uaa.alaska.edu/afgjp/PADM601%20Fall%202007/Ethics%20of%20New%20Public%20Management.pdf>, (18.02.2015).
- LANE, Jan Eric, (2000), The Public Sector: Concepts, Models and Approaches, 3rd ed. , London: Sage Publications.
- LANE, Jan Eric, (1997), “Public Sector Reform: Only Deregulation, Privatization and Marketization?”, Public Sector Reform-Rationale, Trends and Problems içinde, London: Sage Publications, pp. 1-16.
- LAPSLEY, Irvine, (1999). “Accounting and the New Public Management: Instruments of Substantive Efficiency or a Rationalising Modernity?”, Financial Accountability and Management, 15 (3-4), pp. 201-207.
- MAMUR İŞİKÇİ, Yasemin (2013), Sosyal Politika Açısından Türkiye’de Çocuk Hakları Sorunu: Alana İlişkin Bir Araştırma, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Malatya
- MATHIASSEN, D. (1999). The New Public Management and its Critics. International Public Management Journal, 2 (1), pp. 90-111.
- PARLAK, Bekir ve SOBACI, Zahid, (2010), Kuram ve Uygulamada Kamu Yönetimi, Ulusal ve Küresel Perspektifler, 3. Baskı, Bursa.
- RHODES, R.A.W., (1996), “The New Governance: Governing Without Government”, Political Studies, XLIV, pp.562-667.
- SALİM, Muammer, (2011), Geçmişten Günümüze Türkiye’de Çocuk Koruma Politikaları ve Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta.
- SAYLAM, Ayşegül ve ÖKTEM, Mim Kemal, (2015), “Türk Kamu Yönetiminde Hizmet Bakanlığı Modeliyle Yeniden Yapılanma: Retrospektif Bir Yaklaşım mı?”, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Dergisi SBE, 5, ss.1-20.
- SAYILI, H., MENGENCİ, C., BÜRCÜ, R. (2015). Yönetim Düşüncesinin Evrimi ve Sosyal Hizmet Yaklaşımı. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Sosyal Hizmet Özel Sayısı, ss.37-57
- SOSYAL Hizmetler Kanunu, K.N:2828, K.T: 24/5/1983, R.G: 27/5/1983, Sayı:18059, Yayımlandığı Düstur: Tertip:5, Cilt:22, Sayfa:355.
- ŞAHİN TAŞĞIN, Neşe ve ÖZEL, Hüseyin, (2011), “Türkiye’de Sosyal Hizmetlerin Dönüşümü, Toplum ve Sosyal Hizmet”, 22 (2), ss.175-190.
- USTA, Aydın, (2014), “Yeni Kamu Yönetimi Bağlamında Dengeli Sonuç Kartı Uygulamaları: Belediyeler Üzerine Bir Araştırma”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 23(1), ss.15-37.

3046 sayılı Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 643 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, R.G.: 08/06/2011, Sayı: 27958.

ÜSTÜNER, Yılmaz, (2000), “Kamu Yönetimi Kuramı ve Kamu İşletmeciliği Okulu”, Amme İdaresi Dergisi, 33(3), ss.15- 31.

YÜKSEL, Mehmet, (2000), “Yönetişim Kavramı Üzerine”, Ankara Barosu Dergisi, 58(3), 145-159, Erişim tarihi: 03.07.2016, <http://www.ankarabarusu.org.tr/site/ankarabarusu/tekmakale/2000-3/5.pdf>